

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

20 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Constantin Alerguș, Vladimir Timofti,

a judecat fără citarea părților, recursul ordinar declarat de partea vătămată Oțel Daria și avocatul Orbu Ștefan, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 noiembrie 2017, în cauza penală privindu-l pe

Oțel Constantin xxxx, născut la xx xx xxxx, originar din sat. xxxx r-nul xxxx, domiciliat în xxxx xxxx xxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 12.08.2015 – 19.09.2017;

Instanța de apel: 20.10.2017 – 21.11.2017;

Instanța de recurs: 12.01.2018 – 20.02.2018.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 19 septembrie 2017, Oțel Constantin a fost recunoscut vinovat în baza art.201¹ alin.(1) lit. a) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa 1 an închisoare, iar conform art.90 Cod penal, pedeapsa stabilită a fost suspendată pe o perioadă de probațiune de 1 an.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Oțel Daria a fost admisă și s-a dispus încasarea din contul lui Oțel Constantin în beneficiul lui Oțel Daria a prejudiciului material în mărime de 6 436,85 lei și prejudiciul moral în mărime de 10 000 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond, *în fapt*, a constatat că Oțel Constantin locuind împreună cu fosta soție, Oțel Daria, în perioada 02-15 iunie 2015, sistematic aplica violența în familie asupra ei, manifestată prin amenințări verbale, înjurături și aplicarea violenței fizice asupra corpului.

Astfel, la 15 iunie 2015 în jurul orelor 17.00, Oțel Constantin, aflându-se la domiciliu în mun. Chișinău or. xxxx str-la xxxxx xxxx, manifestând un comportament agresiv și neadecvat față de Oțel Daria, i-a aplicat câteva lovituri cu pumnul peste cap, provocându-

i dureri fizice, ca rezultat provocându-i potrivit raportului de expertiză medico-legale nr. xxxx vătămări neînsemnate.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul Gorea Tatiana în numele inculpatului, care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Oțel Constantin să fie achitat.

Pentru argumentarea recursului sânt aduse afirmațiile că:

- instanța de fond nu a dat nici o apreciere probelor prezentate și pe care a fost bazată poziția apărării, anume nu s-au luat în vedere declarațiile inculpatului date în instanța de judecată, declarațiile martorului Oțel Constantin care este fiul inculpatului și a declarat în fața instanței de judecată că "... Oțel Constantin niciodată nu a lovit-o pe Oțel Daria și nu înjurat-o. Posibil urmele de vânătăi să fi apărut în urma căzăturilor de pe scări". Mai mult, sentința de condamnare a fost bazată pe declarațiile martorului, care nu a fost inclus în lista martorilor acuzării, dar a fost solicitat anume ca martorul apărării;

- sentința a fost bazată pe declarațiile martorului xxxx, care nu a fost audiat în instanța de judecată, prin ce s-a încălcat principiul nemijlociri și examinării judiciare, la fel nu a fost efectuată confruntarea între inculpat și martorul xxxx, care în momentul citării de instanța de judecată să se prezinte să dea declarații, a decedat;

- la fel, nu sa ținut cont de declarațiile martorului ocular xxxx, care a susținut că partea vătămata nu a fost agresata de inculpat;

- nu a sânt indicate în sentință declarațiile martorilor xxxx si xxxx, care demonstrează ca inculpatul nu a agresat-o pe partea vătămata, mai mult ca atât nu s-a expus asupra acestor declarații și din ce cauză nu le-a acceptat ca proba apărării;

- instanța de fond nu s-a expus asupra pagubei materiale, la dosar fiind anexate copiile chitanțelor care atestă că medicamentele au fost procurate până la data de 15.06.2015 și prin urmare, aceste sume din chitanțe nu au nici o relevanță cu fapta din 15.06.2015, la care s-a referit instanța de fond;

- instanța nu a dat apreciere comportamentului părții vătămate Oțel Daria, care se confirmă prin răspunsurile IP s. Centru din 13.04.2016 și din 04.02.2016, că în privința ei au fost întocmite procese verbale cu privire la contravenții în temeiul art.69 alin.(1) Cod Contravențional, or, aceste procese verbale nu a fost anulate de instanțele de judecată;

- instanța nu a dat apreciere hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 26.02.2016, prin care a fost respinsă cerea privind aplicarea măsurilor de protecție în privința lui Oțel Constantin ca neîntemeiată, dar și faptului că Oțel Constantin nu a fost înregistrat în evidențele IP Centru în categoria "agresor familial" precum și declarațiilor inculpatului în ședința de judecată că el niciodată nu a agresat-o pe Oțel Daria, care a depus plângerea împotriva lui ca o răzbunare din cauza divorțului.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 noiembrie 2017, a fost admis apelul declarat, fiind casată sentința, inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin.(2) Cod procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, procesul penal în cauza penală de învinuire a lui Oțel Constantin, în comiterea infracțiunii prevăzute de art.201¹ alin.(1) Cod penal (în redacția Legii din

03.09.2010), a fost încetat în legătură cu intervenirea termenului de prescripție, prevăzut la art.60 Cod penal.

5. În partea descriptivă a deciziei adoptate, instanța de apel a menționat că urmărirea penală a fost pornită pe 15.06.2015 inculpatul fiind învinuit în baza art.201¹ alin.(1) Cod penal - violența în familie, adică acțiunea intenționată, manifestată fizic și verbal, comisă de un membru al familiei asupra altui membru al familiei, care a provocat suferință fizică și psihică.

Din materialele cauzei, s-a constatat că în cadrul examinării cauzei în fond, conform art.326 alin.(1) Cod procedură penală, prin ordonanța din 13.12.2016 procurorul a modificat învinuirea adusă inculpatului în sensul agravării, încadrând acțiunile inculpatului în baza art.201¹ alin.(1) lit. a) Cod penal, redacția legii nr.196 în vigoare la 28.07.2016 - violența în familie, adică acțiune comisă de un membru al familie în privința altui membru al familiei manifestată prin maltratare, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale.

În acest sens, instanța de apel a considerat eronată concluzia instanței de fond, privind calificarea acțiunilor lui Oțel Constantin, conform art.201¹ alin.(1) lit. a) Cod penal, redacția legii nr.196 în vigoare la 28.07.2016, care prevede o pedeapsă mai aspră în raport cu prevederile art.201¹ alin.(1) Cod penal, în redacția legii din 03.09.2010, în vigoare la momentul comiterii infracțiunii - 15 iunie 2015. Or, potrivit prevederilor art.10 alin.(2) Cod penal, legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv.

Potrivit prevederilor art.201¹ alin.(1) Cod penal (redacția legii din 03.09.2010) - acțiunea sau inacțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, suferință psihică ori prejudiciu material sau moral, se pedepsește cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de până la 2 ani. În coraport cu art.10 alin.(2) Cod penal, legea penală care înăsprește pedeapsa sau înrăutățește situația persoanei vinovate de săvârșirea unei infracțiuni nu are efect retroactiv. Sub acest aspect instanța de apel a stabilit că acțiunile prejudiciabile ale inculpatului urmează a fi încadrate în baza art.201¹ alin.(1) Cod penal (redacția legii din 03.09.2010).

Prin urmare, instanța de apel a menționat că concluziile privind vinovăția inculpatului de săvârșirea infracțiunii menționate supra, au fost bazate pe declarațiile părții vătămate Oțel Daria, a martorilor xxxx, xxxx, xxxx, a inculpatului, precum și raportul de expertiză medico-legală nr. xxxx din 07.07.2015, în privința lui Oțel Daria și materialele cauzei, inclusiv:

- procesului-verbal de examinare a stării de ebrietate din 15.06.2015, a lui Oțel Constantin (f.d.20);

- procesului-verbal de examinare a stării de ebrietate și naturii ei a părții vătămate Oțel Daria (f.d.21);

- conținutul informației 902 și 903 privind adresarea lui Oțel Daria la 15.06.2015 la poliție și la medic, în legătură cu agresarea la domiciliu, fiind diagnosticată cu comotie cerebrală (f.d.5, 14).

În consecință, ținând cont de modificările din lege, instanța de apel a ajuns la concluzia că acțiunile inculpatului Oțel Constantin urmează a fi corect încadrate în baza art.201¹ alin.(1) Cod penal (redacția legii din 03.09.2010) - violența în familie, adică acțiunea intenționată, manifestată fizic, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății.

Totodată, instanța de apel a dispus încetarea procesului penal în privința inculpatului Oțel Constantin în baza art.201¹ alin.(1) Cod penal, pe motivul expirării termenului de prescripție, în temeiul art.60 alin.(1) lit. a) Cod penal, deoarece din ziua săvârșirii infracțiunii, care face partea din categoria celor ușoare, 15 iunie 2015, au expirat 2 ani.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de partea vătămată Oțel Daria și avocatul Orbu Ștefan, invocând drept temei de casare art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită casarea parțială a deciziei, în latura civilă, cu menținerea sentinței.

În motivarea cerințelor sale recurenții indică următoarele:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor indicate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței;

- instanța de apel neîntemeiat a lăsat fără examinare acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Oțel Daria, contrar prevederilor art.219, 225, 285 alin.(1) pct.10) Cod de procedură penală și astfel, partea vătămată a fost privată de dreptul de a-i fi reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune.

7. În conformitate cu prevederile art.431 alin.(1) pct.1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului declarat de partea vătămată Oțel Daria și avocatul Orbu Ștefan, menționând că acesta urmează a fi admis în partea laturii civile.

7.1. Referință pe marginea recursului ordinar declarat, a depus și avocata Gorea Tatiana în numele inculpatului Oțel Constantin, exprimându-și dezacordul cu cererea de recurs înaintată și solicitând ca acesta să fie respins ca inadmisibil, cu menținerea deciziei atacate.

8. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Totodată, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din dispozițiile art.414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi

prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel în ce privește latura civilă, iar erorile admise în această parte nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

Din materialele cauzei, Colegiul atestă faptul că prima instanță, prin sentință a admis acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Oțel Daria, dispunând încasarea din contul lui Oțel Constantin în beneficiul lui Oțel Daria a prejudiciului material în mărime de 6 436,85 lei și prejudiciul moral în mărime de 10 000 lei.

Avocata Gorea Tatiana în numele inculpatului, nefiind de acord cu soluția primei instanțe a contestat-o cu apel, inclusiv și în partea civilă, solicitând respingerea acțiunii civile deoarece, în opinia sa, la materialele cauzei sunt anexate copiile chitanțelor ce confirmă procurarea medicamentelor până la data de 15.06.2015 și prin urmare, aceste sume din chitanțe nu au nici o relevanță cu fapta din 15.06.2015.

Analizând textul deciziei instanței de apel, Colegiul penal constată că apelul în cauză a fost admis, casată sentința, inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin.(2) Cod procedură penală, și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, însă fără a examina integral fondul apelului. În speță este incident temeiul de casare prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală și anume: instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței în ce privește lipsa unor aprecieri referitoare la modul de soluționare a acțiunii civile, argumente în acest aspect fiind invocate în apelul declarat în numele inculpatului.

Colegiul consideră că instanța de apel, casând sentința, inclusiv în partea admiterii acțiunii civile, nu a specificat dacă sentința primei instanței se casează parțial sau total așa cum prevede art.415 alin.(1) pct.2) Cod de procedură penală.

Așadar, în prezenta speță, potrivit materialelor cauzei, Oțel Daria, prin ordonanța din 03 iulie 2015 a fost recunoscută în calitate de parte vătămată (f.d.28), de asemenea în cadrul ședinței de judecată din data de 07 septembrie 2015, avocatul Orbu Ștefan în numele părții vătămate Oțel Daria, a înaintat acțiune civilă prin care a solicitat încasarea din contul inculpatului a prejudiciului material în sumă de 6436,85 lei și moral în sumă de 20 000 lei.

Acțiunea civilă cu probele anexate au fost admise spre examinare prin încheierea protocolară a primei instanțe (f.d.121).

Soluția instanței de apel, în ce privește latura civilă, este în contradicție cu prevederile art.387 alin.(1), (3) Cod de procedură penală, care stipulează că, odată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sânt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge și numai în cazul excepțional când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amânată examinarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

La acest capitol, Colegiul penal menționează că, avocata Gorea Tatiana în numele inculpatului, nefiind de acord cu soluția primei instanțe a contestat-o cu apel, inclusiv și în partea civilă, solicitând respingerea acțiunii civile. Prin urmare, instanța de apel având la dispoziție spre examinare și acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată, privitor la încasarea prejudiciului material și moral de la inculpatul Oțel Constantin, fără a invoca oarecare temeiuri legale, nu a soluționat acțiunea civilă în fond.

În susținerea celor enunțate, instanța de recurs menționează și jurisprudența CtEDO, cauza Ernst c. Belgiei (15 iulie 2003), unde Curtea a statuat, în principiu, că „atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit. Prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, ea are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit”.

Aceste considerente ale instanței europene, Colegiul penal le evidențiază în speță, or, victima a solicitat repararea prejudiciului în mod expres, însă instanța de apel nu s-a expus în hotărârea adoptată în privința încasării ori respingerii daunei atât materiale cât și morale.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit statuează că, erorile comise de către instanța de apel, nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza pe fond, substituind instanța care a judecat apelul și pentru a nu admite astfel încălcarea prevederilor procesual penale.

În asemenea circumstanțe, instanța de recurs consideră că, decizia instanței de apel în cauza dată, urmează a fi casată în latura civilă din motivul nesoluționării fondului apelului în această parte și prezenței erorii grave de fapt, cu dispunerea rejudecării cauzei în latura civilă de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel și recurs în ce privește latura civilă; să verifice și să aprecieze profund probele prezentate instanței în susținerea recuperării prejudiciului material și moral, în strictă conformitate cu cerințele legii; să le dea apreciere cuvenită în ansamblu, cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate în ce privește latura civilă; să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și

promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de partea vătămată Oțel Daria și avocatul său Orbu Ștefan, casează parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 21 noiembrie 2017 în privința lui Oțel Constantin xxxx, în latura civilă și remite cauza în această parte, la rejudecare în aceeași instanță de apel în altă componentă de judecători.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la 20 martie 2018.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Constantin Alerguș

Vladimir Timofti